

**Ajuntament
de Barcelona**

Temps de Barri, temps educatiu compartit,

Intervenció des de la proximitat

Desembre 2011

La ciutat i els barris sempre han estat espais idonis per a la implementació de polítiques de temps. Des de la Direcció del Programa de Temps i Qualitat de Vida es va constatar que un dels reptes actuals de les famílies era conciliar el temps infantil fora de l'horari lectiu amb les necessitats horàries dels pares i mares, i que alhora aquest temps d'oci i de lleure fos educatiu i creatiu.

Des d'aquesta premissa, l'any 2005 i fins el desembre del 2011 es va endegar a Barcelona el programa *Temps de Barri, temps educatiu compartit*, amb la voluntat d'intervenir en la millora del benestar quotidià.

Temps de barri, temps educatiu compartit és un **programa d'investigació- acció participativa**, promogut conjuntament entre la Direcció d'Usos del Temps (en l'actualitat Temps i Qualitat de Vida), l'Institut d'Educació, els Districtes de l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Jaume Bofill. Aquest programa tenia l'objectiu de dissenyar i aplicar accions per construir uns usos dels temps i dels espais educatius per als infants i adolescents que contribuïssin a l'harmonització laboral i familiar de les famílies, amb actuacions que comportessin la implicació dels diferents agents que intervenien en l'àmbit educatiu i social (centres educatius, famílies, serveis, entitats...)

En concret, es proposava:

- Contribuir al fet que els barris tinguessin una oferta d'activitats educatives fora de l'horari escolar de qualitat i diversificada.
- Promoure accions educatives en el temps de lleure que afavorissin l'harmonització del temps en família.
- Reforçar el teixit associatiu i el treball en xarxa entre els agents locals.
- Potenciar l'ús educatiu del temps fora de l'horari escolar mitjançant els patis escolars i altres equipaments públics.

El programa s'adreçava a les **famílies i els infants i adolescents (de 3 a 16 anys)** i als **agents educatius** (escoles d'educació infantil, primària i secundària obligatòria sostingudes amb fons públics) i **agents socials** (entitats de lleure, associacions esportives, associacions culturals, AMPA i equipaments i serveis públics entre d'altres).

Els **serveis i recursos** que es van promoure eren:

- **suport a les activitats en horari extraescolar.** Activitats extraescolars de qualitat i obertes al barri, organitzades de forma conjunta o coordinada per AMPA, entitats i centres escolars.

- **obertura de patis escolars en caps de setmana i vacances**, com a espai d'ús públic amb servei de monitoratge.
- **activitats familiars. *Activitats de temps en família***, en cap de setmana, compartides entre diferents agents , escoles , entitats i AMPA.
- **suport d'acompanyament.** Recurs que garantia la mobilitat i accessibilitat dels infants a les activitats del barri.
- **suport a la informació i difusió d'activitats:**

- **Guia d'activitats extraescolars i recursos:** Es tracta d'un recull de l'oferta de les activitats obertes en horari no lectiu que organitzaven les associacions de mares i pares, els centres educatius, els serveis i equipaments públics i entitats del barri. D'aquesta manera, tots els infants i joves podien gaudir d'un ventall variat d'activitats educatives i de qualitat organitzades a la seva escola i també OBERTES a la resta de centres escolars, entitats i equipaments del barri, i la difusió es realitzava a través dels diferents canals de comunicació existents.

- **Directori de serveis, equipaments, centres educatius, AMPA:** Era un recull de tots els agents socials i educatius del territori, entenent per «agents educatius i socials» aquelles

figures i organitzacions que generen algun tipus d'efecte en l'àmbit de l'educació fora de l'horari escolar, sigui a través del disseny i execució d'activitats específiques per a infants i joves (*agent directe*), sigui simplement a través d'una tasca de suport extern –logístic, material, tècnic, etc.– (*agent indirecte*).

Els directoris s'editaven en paper i es publicaven a la web, distribuïnt-se a totes les famílies dels centres educatius, entitats, equipaments i serveis del barri.

○ **Targetons i cartells:** La difusió permanent de les activitats que es realitzava a través de les xarxes dels diferents territoris, es portava a terme mitjançant l'edició de díptics i cartells.

○ **bcn.cat/tempsdebarri:** Mitjançant aquest espai web, publicat el curs escolar 2007/08, es facilitava a la ciutadania informació sobre l'oferta d'activitats impulsades pel “Programa Temps de Barri, temps educatiu compartit”.

- **treball en xarxa.** El programa Temps de Barri, Temps educatiu, era un programa d'investigació-acció participativa i construït en la proximitat del territori, partint de l'anàlisi de les necessitats de la ciutadania.

Aquesta metodologia facilitava que el programa esdevingués un projecte col·lectiu, ja que des del moment de la diagnosi implicava a les persones que hi participaven i les predisposava al desenvolupament de les accions futures.

Per la identificació de demandes i de necessitats es feia una diagnosi dels agents educatius i socials i de les famílies.

Aquests estudis permetien conèixer les opinions i demandes socials sobre els temps educatius més enllà de l'horari escolar, a la vegada que aportava elements clau per al disseny de les accions i per al desenvolupament del programa. La dinamització dels plans d'acció en xarxa dels agents educatius i socials, es feia mitjançant la figura d'un/a **coordinador/a territorial**.

- Les fases en què es desenvolupava el projecte en cadascun dels territoris eren:

- 1. Diagnosi dels agents.** Realització d'una primera aproximació a la realitat de l'educació en el temps de lleure als barris on es desenvolupava el projecte. Utilització del qüestionari: **(Què diuen els agents educatius i socials?)**, elaborada a partir de la realització d'entrevistes amb els diversos agents educatius i socials del territori (centres educatius, AMPA, entitats, serveis, etc.)

- 2. Diagnosi dels infants, adolescents i famílies. Consulta als infants i a les seves famílies,** mitjançant una metodologia basada en el debat familiar (*Què diuen les famílies?*), elaborada a partir dels resultats de l'enquesta feta a les famílies, on es convidava a reflexionar en el nucli familiar sobre l'educació en el temps de lleure i els usos socials i educatius del temps.

- 3. Propostes d'intervenció.** Definició de les propostes d'intervenció a partir de les fases de diagnosi i mitjançant un procés participatiu amb tots els agents educatius i socials.

- 4. Disseny i implementació d'accions.** Planificació de propostes en funció dels resultats de les fases prèvies de diagnosi i elaboració de propostes consensuades entre els agents educatius i socials.

- 5. Avaluació quantitativa de resultats i avaluació qualitativa del programa.** Es feia seguiment periòdic dels indicadors d'implantació del programa i al final de cada curs una avaluació qualitativa del programa amb la participació dels agents educatius i socials.

Expansió del programa: del pla pilot al programa de ciutat. Pla d'extensió territorial.

El programa es va iniciar l'any 2005 a diferents barris de tres districtes de Barcelona: **Sants -Montjuïc, Gràcia i Nou Barris**. Progressivament es va ampliar i fins al desembre del 2011 es desenvolupava a 44 barris de la ciutat:

Ciutat Vella: La Barceloneta.

Eixample: El Fort Pienc, Sant Antoni.

Sants-Montjuïc: Hostafrancs, Sants, Sants-Badal, La Bordeta, La Marina de Port, La Marina del Prat vermell, El Poble Sec i La Font de la Guatlla.

Les Corts: Les Corts, La Maternitat i Sant Ramon.

Sarrià-Sant Gervasi: El Putxet i el Farró, Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes.

Gràcia: La Salut, El Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, Vallcarca i els Penitents.

Horta-Guinardó: El Carmel, Vall d'Hebron, Font d'en Fargues, El Guinardó, El Baix Guinardó, Montbau.

Nou Barris: La Trinitat Nova, Vallbona, Ciutat Meridiana, Torre Baró, Verdun, Roquetes, Prosperitat.

Sant Andreu: El Congrés i els Indians, Baró de Viver, La Trinitat Vella, El Bon Pastor, Sant Andreu, La Sagrera.

Sant Martí: Camp de l'Arpa del Clot, El Poblenou, La Verneda i la Pau, La Vila Olímpica del Poblenou, Provençals del Poblenou, El Besòs.